

Advies nr 24/2017 van 24 mei 2017

Betreft: Voorontwerp van wet tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (CO-A-2017-019)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "de Commissie");

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de Minister van Financiën ontvangen op 4 april 2017;

Gelet op het verslag van de heer Gert Vermeulen;

Brengt op 24 mei 2017 het volgend advies uit:

I. VOORAFGAANDE OPMERKING

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming persoonsgegevens uitgevaardigd werd: de algemene verordening gegevensbescherming en de richtlijn. Deze teksten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016¹.

De verordening, meestal GDPR (general data protection regulation) genaamd, is twintig dagen na publicatie van kracht of op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing: 25 mei 2018. De richtlijn moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, en gedurende de termijn van twee jaar voor de tenuitvoerlegging, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde plicht houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze teksten te anticiperen. En het is in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) om hier rekening mee te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

II. CONTEXT : DE VIERDE ANTI-WITWASRICHTLIJN

1. De Commissie werd gevraagd advies te verlenen over het voorontwerp van wet tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna "het voorontwerp").

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)
 Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

2. Het voorontwerp beoogt de omzetting van de Richtlijn 2015/849 van 20 mei 2015², hierna de “Vierde Anti-Witwasrichtlijn”. Deze richtlijn vervangt de derde anti-witwasrichtlijn en vult het bestaande instrumentarium op dit terrein verder aan. De voorgaande jaren vormde de Europese wetgevende activiteit rond de Europese Witwasrichtlijn reeds herhaaldelijk het voorwerp van kritische opmerkingen vanuit de Groep 29³ en de EDPS⁴, waarvan vooral het standpunt van deze laatste toezichthouder het meest recent en relevant is voor het voorliggende voorontwerp. De EDPS maakt ook van de opvolging van de Vierde Anti-Witwasrichtlijn een aandachtspunt voor 2017⁵.

3. De Vierde Anti-Witwasrichtlijn bestendigt kernverplichtingen in deze materie, te weten de verplichting om cliëntenonderzoek te verrichten en de verplichting om ongebruikelijke transacties te melden bij de Financiële inlichtingen eenheid. De richtlijn verplicht lidstaten ook om een centraal register voor uiteindelijk belanghebbenden (hierna “UBO-register”) in te richten.

4. De voormelde Richtlijn bevat een aantal dataprotectiebepalingen en haar overweging 43 stelt *“Bepaalde aspecten van de uitvoering van deze richtlijn behelzen het verzamelen, analyseren, bewaren en delen van gegevens. Die verwerking van persoonsgegevens moet toegestaan zijn onder volledige eerbiediging van de grondrechten en uitsluitend met het oog op de toepassing van deze richtlijn, en de bij deze richtlijn voorgeschreven activiteiten, zoals het uitvoeren van cliëntenonderzoek, doorlopende monitoring, onderzoek en melding van ongebruikelijke en verdachte transacties, identificatie van de uiteindelijk begunstigde van een rechtspersoon of juridische constructie, identificatie van een politiek prominente persoon, het delen van informatie door bevoegde autoriteiten en het delen van informatie door kredietinstellingen, financiële instellingen en andere meldingsplichtige entiteiten. Het verzamelen en vervolgens verwerken van persoonsgegevens door meldingsplichtige entiteiten moet beperkt blijven tot hetgeen noodzakelijk is met het oog op de naleving van de voorschriften van deze richtlijn en persoonsgegevens mogen niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met dat nalevingsdoel. Met name de verdere verwerking van persoonsgegevens voor commerciële doeleinden moet strikt verboden zijn”*.

² Richtlijn 2015/849 van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie, OJ L 141, 5.6.2015, p. 73–117, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32015L0849>

³ WP 29, Advies 14/2011 over gegevensbeschermingskwesties die verband houden met het voorkomen van het witwassen van geld en van het financieren van terrorisme, gepubliceerd op http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp186_nl.pdf; WP 29 brief van 4 April 2013 regarding the proposal for a new Anti-Money Laundering / Counter Terrorist Financing (AML/CFT) Directive, gepubliceerd op http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130404_aml_letter_to_ep_en.pdf;

⁴ EDPS, Opinion of 4 July 2013 and EDPS press release “EDPS finds major deficiencies in anti-money laundering proposals, published on https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2013/13-07-04_Money_laundering_EN.pdf and https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/PressNews/Press/2013/EDPS-2013-07_AML_EN.pdf;

⁵ EDPS, prioriteitenlijst voor 2017, 15 februari 2017, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-02-15_edps_priorities_2017_en.pdf

III. ALGEMEEN ONDERZOEK EN INHOUD VAN HET VOORONTWERP

5. In lijn met de Vierde Anti-Witwasrichtlijn strekt het voorontwerp er (onder meer) toe een bijkomend pakket aan maatregelen te voorzien tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

6. De Commissie onderzocht die artikelen van het voorontwerp die betrekking hebben op verwerkingen van persoonsgegevens die het hoogste risico inhouden voor de rechten van de betrokken personen⁶, of die bijzondere opmerkingen rechtvaardigen in het licht van de vereisten van de WVP en de GDPR wegens het karakter van "open norm" (vaagheid van de bepalingen). Een aantal van de maatregelen in het voorontwerp worden daarom hierna niet behandeld, zoals :

- Onderzoeks- en toezichtsbevoegdheden voor de diverse autoriteiten, waaronder de Cel voor financiële informatieverwerking (hierna "de CFI") (artikel 81 van het voorontwerp), de National Bank van België (artikelen 91 en volgende van het voorontwerp), de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (hierna "de FSMA") ,(artikelen 99 en volgende van het voorontwerp), de FOD Economie (artikelen 107 en volgende van het voorontwerp),...
- De interne controle (artikelen 8 en volgende van het voorontwerp), in de mate deze betrekking heeft op verwerking van persoonsgegevens. Dit omvat het voorzien van een meldkanaal voor inbreuken (zogenaamde "whistleblowing" onder de artikelen 10, 36 en 57 van het voorontwerp).

7. De maatregelen die bijzondere aandacht behoeven zijn de volgende :

- Er wordt in het voorontwerp nog meer dan voorheen uitgegaan van een risicogebaseerde benadering van de WG/FT⁷ risico's (hierna de "**WG/FT risk based approach**"). Deze benadering is onder meer terug te vinden op diverse niveaus, waaronder de individuele risicobeoordeling⁸, de algemene risicobeoordeling⁹ en de risicobeoordeling op nationaal vlak.¹⁰ De **plicht tot identificatie van de klanten, lasthebbers, uiteindelijk begunstigen...** (artikelen 21 en volgende, 40 § 1, 5°, ... van het voorontwerp) die gekoppeld is aan de "risicoclassificatie"¹¹.

⁶ Bij toepassing van de tien criteria, vermeld in pagina 7 van de richtlijnen van de Groep 29, WP 248 van 4 april 2017, - Guidelines on Data Protection Impact Assessment (DPIA) and determining whether processing is "likely to result in a high risk" for the purposes of Regulation 2016/679, in publieke consultatie tot 23 mei 2017, gepubliceerd op http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44137.

⁷ Witwassen van geld en financiering van terrorisme.

⁸ Artikel 19, § 2 ,eerste lid van het voorontwerp.

⁹ Artikel 7, 16 en volgende van het voorontwerp. Voor de algemene risicobeoordeling (dienen "indicatieve factoren" te worden gebruikt die worden vermeld in de bijlagen II en III bij het voorontwerp. Deze factoren kunnen wijzen op een "potentieel hoger risico".

¹⁰ Artikel 68 van het voorontwerp.

¹¹ Zie artikel 25, de "relevante informatie" voor de identificatie in de zin van artikel 26, § 1, artikel 26, § 3 van het voorontwerp.

- Het **bijzonder uitzonderingsregime dat wordt voorzien op (bepaalde) plichten en dataproctierechten** van de betrokkene in artikel 65 van het voorontwerp (zie hierna nummer 31 en artikel 23.1 GDPR)
- De verwerking van **gevoelige persoonsgegevens** in de zin van de GDPR, door de plicht om na te gaan of de betrokkene "een politiek prominente persoon is of is geworden" (artikel 41, § 1, 1° van het voorontwerp en 9.1 GDPR)
- De oprichting van het voormelde "**UBO-register**". Dit register *"heeft tot doel om toereikende, accurate en actuele informatie ter beschikking te stellen over de uiteindelijke begunstigen (...)".* De Koning zal hierbij, na advies van de Commissie, de verdere modaliteiten regelen waaronder *"de wijze waarop de informatie wordt verzameld, de inhoud van de verzamelde informatie, het beheer, de toegang, het gebruik van de gegevens, de modaliteiten voor de verificatie van de gegevens, en de werking".* Zie de artikelen 29, 73 en volgende van het voorontwerp. (zie hierna onder nummer 18)

1. Toepasselijkheid van de WVP en de GDPR

8. Een vraag die zich stelt is de toepasselijkheid van de WVP en de GDPR op de verwerkingen van persoonsgegevens onder het voorontwerp. Artikel 64, § 1 van het voorontwerp bepaalt dienaangaande : *"De verwerking van de persoonsgegevens krachtens deze wet is onderworpen aan de bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en aan de bepalingen van de Europese verordeningen die rechtstreekse werking hebben. Deze verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang in de zin van artikel 5 van dezelfde wet."*

9. De Commissie gaat er verder van uit dat de in het voorontwerp vermelde plichten door de onderworpen entiteiten¹² deels verwerkingen van persoonsgegevens impliceren die vallen onder het toepassingsgebied van de WVP en de GDPR. Dit impliceert bijvoorbeeld dat de preventieve antiwitwasoperaties van onderworpen entiteiten die betrekking hebben op het profileren van het cliënteel (natuurlijke personen) en het monitoren van verrichtingen en betalingsboodschappen op basis van het voorontwerp zullen vallen onder de GDPR.

¹² Hun beroepsactiviteiten worden opgesomd in artikel 5, § 1 van het voorontwerp (bvb kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsvennootschappen, verzekeringsbemiddelaars, accountants en belastingconsulenten, advocaten, gerechtsdeurwaarders, notarissen,...).

2. Vereisten die volgen uit de Richtlijn 2016/680¹³

10. Het voorontwerp verwijst niet naar de Richtlijn 2016/680. Dienaangaande wenst de Commissie op te merken dat :
- De Richtlijn 2016/680 moet worden omgezet door de wetgever
 - De Richtlijn 2016/680 restrictief moet worden geïnterpreteerd
 - De wetgever bij de omzetting een keuze moet maken welke autoriteiten onder de artikelen 68-85 het voorontwerp onder de Richtlijn 2016/680 vallen. Bij deze keuze dient men oog te hebben voor de criteria vermeld in de artikelen 2.1 en 1.1 van de Richtlijn¹⁴
 - Er dient te worden verduidelijkt of de GDPR dan wel de Richtlijn 2016/680 al dan niet van toepassing is op een van de autoriteiten vermeld onder de artikelen 68-85 het voorontwerp. De Commissie gaat er hierbij van uit dat de CFI valt onder de Richtlijn 2016/680 (zie hierna onder randnummer 35).
 - Een coördinatie tussen het voorontwerp (keuze autoriteiten die vallen onder de Richtlijn 2016/680) en de wet die de Richtlijn 2016/680 zal omzetten is nodig.

3. Vereiste van “volledige overeenstemming” met het Unierecht inzake gegevensbescherming

11. De memorie van toelichting bij artikel 64 van het voorontwerp verwijst naar een belangrijk uitgangspunt, vermeld in overweging 43 van de Vierde Anti-Witwasrichtlijn: *“Het is van essentieel belang dat de afstemming van deze richtlijn op de herziene FAG-aanbevelingen geschiedt in volledige overeenstemming met het recht van de Unie, met name wat betreft het Unierecht inzake gegevensbescherming en de bescherming van de grondrechten zoals verankerd in het Handvest. ”*

¹³ Richtlijn 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad*, PB L 119, 4 mei 2016, p. 89–131.

¹⁴ Deze Richtlijn krachtens haar artikel 2 toepasselijk is op de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten *“met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing of de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid”*,

12. De Commissie interpreteert deze bepaling naar de huidige stand van het privacy- en dataproctierecht, waaruit de vereiste volgt van volledige overeenstemming van het voorontwerp met de GDPR, de Richtlijn 2016/680 en de artikelen 7 en 8 van het EU Handvest¹⁵.

13. De Commissie is van oordeel dat alle verwerkingen van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten onder de artikelen 68 tot en met 135 van het voorontwerp (bvb risicobeoordelingen en internationale uitwisselingen van persoonsgegevens) moeten worden herbekeken in het licht van de noodzakelijke omzetting van de Richtlijn 2016/680.

4. Finaliteitsbeginsel

14. Volgens artikel 4, § 1, 2° WVP dienen persoonsgegevens (...) *“niet verder te worden verwerkt op een wijze die, rekening houdend met alle relevante factoren, met name met de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.”*

15. Artikel 64 § 2 van het voorontwerp luidt als volgt :

“Persoonsgegevens worden door onderworpen entiteiten op basis van deze wet alleen verwerkt met het oog op het voorkomen van WG/FT en worden niet verder verwerkt op een manier die niet verenigbaar is met deze doelstellingen.

De verwerking van persoonsgegevens op basis van deze wet voor andere doeleinden dan deze voorzien door deze wet, met name commerciële doeleinden, is verboden.”

16. Pagina 20 van de memorie van toelichting bevat een analoge bepaling.

17. Artikel 74, § 1 van het voorontwerp vermeldt dat **“het UBO-register tot doel heeft om toereikende, accurate en actuele informatie ter beschikking te stellen over de uiteindelijk begunstigen (...)”**, hetgeen geen precieze finaliteitsafbakening inhoudt. Onder meer is hergebruik van de informatie voor andere doeleinden dan de preventie van WG/FT niet expliciet uitgesloten.

18. De Commissie beveelt derhalve aan om de essentiële elementen¹⁶ betreffende het **UBO-register** (artikel 73 van het voorontwerp) afdoende duidelijk te regelen in het voorontwerp. Deze vereiste volgt o.m. uit de artikelen 8 EVRM en 22 Grondwet.

¹⁵ Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, PB 30 maart 2010, C 83/403, gepubliceerd op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:nl:PDE>, hierna “EU Handvest”

¹⁶ De verwerkte gegevens, de doelstellingen van de verwerking en de mogelijke ontvangers van deze gegevens.

19. Nu de wetgever de regeling van de essentiële elementen aangaande het UBO-register heeft gedelegeerd aan de Koning (artikel 75 van het voorontwerp), ziet de Commissie zich genoodzaakt om dit aspect te behandelen in een later advies.

5. Informatieplicht en Transparantieplicht

20. Artikel 64 § 3 van het voorontwerp voert de informatieplicht onder artikel 9 WVP terug (op beperkte wijze) in, terwijl deze plicht actueel buiten toepassing is verklaard door artikel 3 § 5, 4° WVP. Deze paragraaf van het voorontwerp stelt immers :

"§ 3. De onderworpen entiteiten verstrekken aan hun cliënten de bij artikel 9 van de voornoemde wet van 8 december 1992 voorgeschreven informatie alvorens een zakelijke relatie aan te gaan of een occasionele verrichting uit te voeren.

Die informatie bevat in het bijzonder een algemene kennisgeving aangaande de door of krachtens voornoemde wet voor onderworpen entiteiten geldende wettelijke verplichtingen bij de verwerking van persoonsgegevens met het oog op het voorkomen van WG/FT."

21. De Commissie neemt hiervan akte.

6. Proportionaliteit

22. Verwerkingen van persoonsgegevens dienen volgens artikel 4 § 1, 3° WVP *"toereikend, ter zake dienend en niet overmatig te zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt"*. Het EHRM oordeelde dienaangaande dat activiteiten van surveille ten aanzien van burgers, enkel toelaatbaar zijn onder het EVRM indien deze activiteiten noodzakelijk zijn voor het beschermen van de democratische samenleving¹⁷.

23. In de *digital rights Ireland* zaak¹⁸ aanvaardde het Hof van Justitie dat de strijd tegen het internationaal terrorisme en de ernstige misdaad een doelstelling van algemeen belang uitmaakt. De Commissie betwist derhalve niet de maatschappelijk noodzaak, noch het algemeen belang van de in het voorontwerp voorziene maatregelen, die grotendeels een noodzakelijke omzetting zijn van de Vierde Anti-Witwasrichtlijn.

¹⁷ Zie onder meer EHRM, *Klass e.a. tegen Duitsland*, 6 september 1978.

¹⁸ HvJ, zaken C-293/12 and C-594/12 van 8 april 2014, paragrafen 41 en 42.

7. Risico-gebaseerde aanpak onder de GDPR

24. De GDPR bevat een plicht van continue risico-opvolging ("risk based approach") voor de onderworpen entiteiten waarbij continu de impact van de diverse verwerkingen op de rechten en vrijheden van de betrokkenen moet worden opgevolgd. Deze risico-opvolging is de onderliggende basis voor de toepassing van de artikelen 32 (Beveiliging van de verwerking), 33 (Melding van een "data breach"¹⁹ aan de toezichthoudende autoriteit), 34 (Mededeling van de "data breach" aan de betrokkene), 35 (gegevensbeschermingseffectbeoordeling of "DPIA") en 36 (raadplegingsplicht bij residueel hoog risico) GDPR. Enkel de toepassing van artikel 34 kan hierbij worden beperkt door een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling.

25. Zowel de Commissie²⁰ als de Groep 29²¹ hebben recent dit concept toegelicht via guidance na een publieke consultatie.

26. De diverse WG/FT risk based approach maatregelen onder het voorontwerp beantwoorden aan meerdere criteria²² die de groep 29 publiceerde en die wijzen op een hoog risico voor de rechten en vrijheden van de betrokken personen. Wanneer hierbij personen ten onrechte worden gevisieerd (bvb omdat ze door vergissing of onzorgvuldige aanpak in een te hoge risicoklasse worden geplaatst) of de persoonsgegevens niet meer actueel of verifieerbaar zijn, zal dit sowieso aanleiding geven tot ernstige gevolgen voor de rechten en vrijheden van deze betrokkenen. Artikel 33, § 1 en 35, § 2 van het voorontwerp voorzien immers het verbod van het aangaan van een zakelijke relatie en het beëindigen van een zakelijke relatie die reeds werd aangegaan.

27. De Commissie wijst er op dat het voorgaande impliceert dat de onderworpen entiteiten (onder meer) een gegevensbeschermingseffectbeoordeling zullen dienen te verrichten van hun WG/FT risk based approach (artikel 35.3 GDPR). Dit naast de plichten onder de GDPR, zoals de verantwoordingsplicht ("accountability")²³, het aanleggen van interne documentatie²⁴ ("documentatieplicht") en de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp ("privacy by design")²⁵ en gegevensbescherming door standaardinstellingen ("privacy by default")²⁶. Deze

¹⁹ Zogenaamde "inbreuk in verband met persoonsgegevens".

²⁰ Zie het ontwerp van aanbeveling mbt de DPIA, in publieke consultatie gepubliceerd op https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/CO-AR-2016-004_NL.pdf.

²¹ Zie Groep 29, WP 248, - Guidelines van 4 April 2017 on Data Protection Impact Assessment (DPIA) and determining whether processing is "likely to result in a high risk" for the purposes of Regulation 2016/679, in publieke consultatie tot 23 mei 2017, gepubliceerd op http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44137.

²² Waaronder : De profilering van individuen, stelselmatige observatie van datasubjecten waarbij het onmogelijk is om zich te onttrekken aan deze monitoring, Verwerking van gevoelige persoonsgegevens, grootschalige verwerkingen (overweging 91 GDPR), mogelijke datatransfer naar landen buiten de EU, Uitzondering op de toepassing van een recht of het gebruik van een dienst of contract.

²³ Artikel 5.2 GDPR.

²⁴ Artikel 30 GDPR.

²⁵ Artikel 25 GDPR

²⁶ Artikel 25 GDPR

beginselen hebben impact op de wijze van toepassing van de controlemaatregelen onder het voorontwerp.

28. De Commissie acht de impact van de GDPR dermate dat bijkomende verduidelijking wenselijk is via de circulaires, aanbevelingen of andere mededelingen aan de onderworpen entiteiten, vermeld in artikel 86 § 2 van het voorontwerp.

8. Rechten van toegang en verbetering van de betrokkene.

29. Artikel 65 (eerste lid) van het voorontwerp luidt als volgt : *“De persoon op wie krachtens deze wet de verwerking van de persoonsgegevens van toepassing is, geniet niet van het recht op toegang en de rectificatie van zijn gegevens, noch van het recht op vergetelheid, op gegevensoverdraagbaarheid of om bezwaren aan te voeren, noch van het recht om niet geprofileerd te worden, noch van kennisgeving van de veiligheidsgebreken.”*

30. Het voormelde lid beoogt derhalve een uitzondering op de rechten van de betrokkene onder de artikelen 15 (recht van inzage), 16 (recht op rectificatie), 17 (recht op gegevenswissing, ook wel het "recht op vergetelheid" genoemd), 20 (recht op overdraagbaarheid van gegevens), 21 (recht om vanwege met een specifieke situatie verband houdende redenen bezwaar te maken tegen de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens, met inbegrip van profilering op basis van op basis van artikel 6, lid 1, onder e) of f), van artikel 6, lid 1 GDPR), en 34 (Mededeling van een inbreuk in verband met persoonsgegevens aan de betrokkene) GDPR.

31. De memorie van toelichting bij artikel 65 bij het voorontwerp verwijst naar het feit dat beperkingen op de toepassing van de artikelen 15 en 16 GDPR mogelijk zijn, maar deze vergen (een) expliciete *“Unierechtelijke of lidstaat²rechtelijke bepaling (...) die op de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker van toepassing zijn, op voorwaarde dat die beperking de wezenlijke inhoud van de grondrechten en fundamentele vrijheden onverlet laat en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel is”* ter waarborging van een van de belangen in artikel 23.1 GDPR. Het voorontwerp verwijst hierbij naar punt d) namelijk *“de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid”*

32. Het tweede en derde lid van artikel 65 luiden als volgt :

“Het recht op toegang van de betrokken persoon tot de persoonsgegevens die hem betreffen, wordt onrechtstreeks uitgeoefend, krachtens artikel 13 van de voornoemde wet van 8 december 1992, bij de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer zoals ingesteld door artikel 23 van dezelfde wet.

De gegevens kunnen worden meegedeeld aan de verzoeker wanneer de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, in overeenstemming met de CFI en na advies van de verantwoordelijke voor de verwerking, enerzijds vaststelt dat de mededeling ervan niet vatbaar is voor bekendmaking van het bestaan van een melding van een vermoeden bedoeld in 47 en 54, van de gevolgen die hieraan werden gegeven of van de uitoefening door de CFI van haar recht om bijkomende inlichtingen te vragen op grond van artikel 81, noch vatbaar is om de doelstelling van de strijd tegen WG/FT in het gedrang te brengen, en anderzijds vaststelt dat de betreffende gegevens betrekking hebben op de verzoeker en door onderworpen entiteiten, de CFI of de toezichtautoriteiten worden bijgehouden voor toepassing van deze wet.”

33. Actueel bepaalt artikel 3 § 5, 4° WVP dat de artikelen, 9, 10, § 1, en 12 niet van toepassing zijn “op de verwerkingen van persoonsgegevens die noodzakelijk zijn geworden ten gevolge van de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld”²⁷. Artikel 13 WVP werd ingesteld om bij de Commissie “de in de artikelen 10 en 12 bedoelde rechten uit te oefenen ten aanzien van de verwerkingen van persoonsgegevens bedoeld in artikel 3, §§ 4, 5, 6 en 7”.

34. De Commissie wijst de aanvrager er op dat zij ingevolge artikel 54.1 GDPR zal worden vervangen door een nieuwe toezichthoudende autoriteit, waarvan de benaming, oprichting, regels, kwalificaties, procedures edm. nog door een bijzondere wet moeten worden geregeld.

35. De Commissie **stelt vast dat de wetgever gebruik wenst te maken van de uitzonderingsbepaling in artikel 23.1 GDPR**, dat voor de relevante verwerkingen (door de toezichthoudende autoriteiten) teruggevallen wordt op de richtlijn 2016/680, en dat voor deze verwerkingen het ingevoegde indirect toegangsrecht de correcte anticipatie is op artikel 17 van deze richtlijn 2016/680. Omwille van de rechtszekerheid vraagt zij om een verwijzing naar artikel 17 van de richtlijn 2016/680 op te nemen in de memorie van toelichting.

²⁷ B.S., 9 februari 1993.

36. De Commissie is van oordeel dat geen afdoende motivering wordt ingeroepen om een algemene uitzondering te rechtvaardigen op de bijzondere informatieplicht van artikel 34 GDPR (Mededeling van een inbreuk in verband met persoonsgegevens aan de betrokkene), terwijl het voorontwerp tegelijk een algemene informatieplicht voorziet in artikel 64, § 3 (zie hiervoor). Het is met name onduidelijk hoe algemene bekendmakingen van inbreuken in verband met persoonsgegevens door een onderworpen entiteit systematisch zouden ingaan tegen het mededelingsverbod.

9. Profilering

37. De Commissie is van oordeel dat de algemene en individuele risicobeoordelingen door de onderworpen entiteiten een profilering van het cliënteel uitmaken in de zin van artikel 4, 4° GDPR²⁸, die gebaseerd kan worden op artikel 22 2. b) GDPR. De “kenmerken van de cliënt” moeten worden beoordeeld, alsook het “doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting”. Er moet ook een “doorlopende waakzaamheid” aan de dag worden gelegd ten aanzien van de zakelijke relaties en verrichtingen (artikel 35 van het voorontwerp), dat in bepaalde gevallen moet worden verscherpt (artikel 41, § 1, 2° c van het voorontwerp). Een profilering²⁹ gebeurt occasioneel door de autoriteiten met betrekking tot de natuurlijke personen die onderworpen entiteit zijn (artikel 87, § 1 van het voorontwerp).

10. Internationale transfer van persoonsgegevens

38. Artikel 13 § 1 van het voorontwerp legt de onderworpen entiteiten die deel uitmaken van een groep op om de gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep toe te passen, “waaronder de gedragslijnen inzake gegevensbescherming”. Artikel 13 § 3 van het voorontwerp verwijst naar het toepassen van “voorschriften inzake gegevensbescherming” “voor zover het recht van het betrokken derde land dit toestaat”. Artikel 122 en volgende van het voorontwerp regelen de samenwerking van de Cel voor financiële informatieverwerking met andere financiële inlichtingeneenheden.

39. In de mate voormelde bepalingen betrekking hebben op het doorgeven van persoonsgegevens naar landen zonder een afdoende bescherming van persoonsgegevens, moet worden opgemerkt dat de actuele regeling in de WVP aan een nakende wijziging onderhevig is in het licht van de GDPR en het Schrems arrest van het Hof van Justitie³⁰. Omdat de bestaande

²⁸ Zijnde “elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen te analyseren of te voorspellen.”

²⁹ Zie de analogie definitie van profilering in artikel 3 4) van de Richtlijn 2016/680.

³⁰ HvJ, C-362/14, 6 oktober 2015, zaak Schrems.

dataprotectieregels moeten worden geïnterpreteerd conform het actuele Europese dataprotectierecht onderzocht de Commissie de mogelijke opties voor dergelijke gegevenstransfers onder de GDPR in een vorig advies nr. 12/2017³¹. De Commissie acht de bepalingen van voormeld advies relevant voor de onderworpen entiteiten.

OM DEZE REDENEN

De Commissie betwist niet de maatschappelijk noodzaak, noch het algemeen belang van de in het voorontwerp voorziene maatregelen, die grotendeels een noodzakelijke omzetting zijn van de Vierde Anti-Witwasrichtlijn.

Zij is evenwel van oordeel dat de Europese en Belgische dataprotectiewetgeving in volle evolutie is, dat het voorontwerp hier niet voldoende rekening mee houdt en moet worden herzien in dat opzicht. In het bijzonder merkt zij op dat :

- In het licht van de Europese dataprotectiewetgeving een basisonderscheid dient te worden gemaakt tussen de verwerking van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten enerzijds (artikelen 68 tot en met 135 van het voorontwerp), en de onderworpen entiteiten (artikel 5 § 1 van het voorontwerp) anderzijds;
- Gelet op de impact van de GDPR, bijkomende verduidelijking wenselijk is via circulaire, aanbevelingen of andere mededelingen aan de onderworpen entiteiten, zoals vermeld in artikel 86, § 2 van het voorontwerp (zie randnummer 28);
- het nog ontbreekt aan enige omzettingbepaling onder de Richtlijn 2016/680, die zal moeten aanduiden welke van de voormelde bevoegde autoriteiten onder de Richtlijn 2016/680 vallen;
- Een coördinatie zal dienen te volgen door de wetgever tussen de wijziging van de WVP ingevolge de GDPR, de omzetting van de Richtlijn 2016/680 en de dataprotectiebepalingen in de artikelen 64 en 65 van het voorontwerp;
- de verwerkingen door de onderworpen entiteiten actueel nog valt onder de WVP, die echter zal moeten worden herzien in het licht van de GDPR (zie randnummers 8 en 9);
- het bijzondere regime inzake de informatieplicht en de uitsluiting van rechten onder artikelen 64, § 3 en 65 van het voorontwerp gezien kan worden als een impliciete toepassing door de wetgever van artikel 17 van de Richtlijn 2016/680 (zie randnummer 35);
- de aanvrager rekening dient te houden met de mogelijkheden om internationale transfers van persoonsgegevens te verrichten op basis van het voorontwerp (zie randnummer 39).

³¹ Advies nr. 12/2017 van de Commissie van 15 maart 2017, aangaande het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, de Hoge Raad voor de economische beroepen en de minister bevoegd voor Economie, alsook betreffende de internationale samenwerking met derde landen.

De Commissie behoudt zich het recht voor om verdere evaluaties en/of acties te verrichten, wanneer zij zulks noodzakelijk acht. Dit geldt in het bijzonder voor de verdere regeling bij Koninklijk Besluit van het register van uiteindelijk begunstigen onder artikel 75 van het voorontwerp en de uitzonderingswetgeving die zou worden genomen in het toepassing van artikel 23.1 GDPR.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere